

О.В.Князева

Природознавство 5

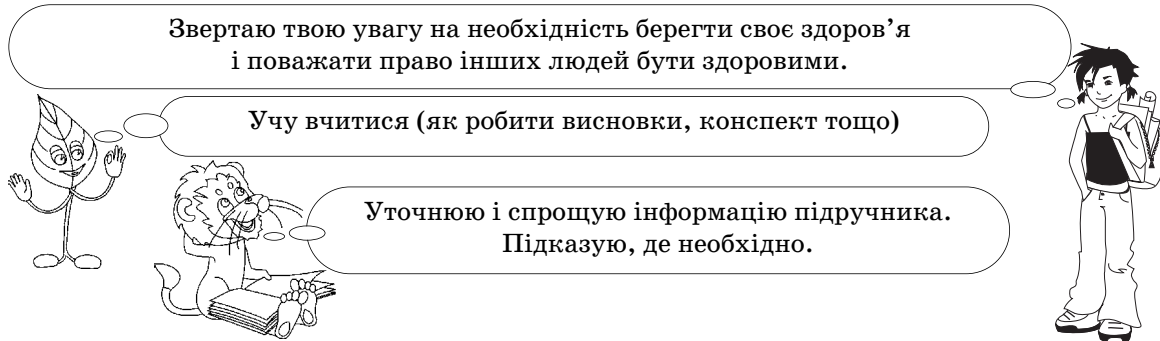
Робочий зошит

- Практичні роботи
- Самоконтроль знань
- Тематичний контроль знань
- Допоміжні конспекти
- Додаткова інформація
- Творчі завдання
- Щоденник погоди

Київ
НОСФЕРА
2007

Дорогий(-а) п'ятикласнику(-ице)!

У школі і поза школою ти спостерігаєш і вивчаєш природу. Питань безліч! Чому день змінює ніч, а зима приходить після осені? Чому вода у морі тепла, коли на березі вже прохолодно? На ці та інші питання ти знайдеш відповіді, вивчаючи природознавство. Зошит допоможе тобі у цьому. У ньому є обов'язкові завдання і такі, які ти обиратимеш самостійно. Допомагатимуть тобі у роботі герої зошита:

На форзаці твого зошита є дерево знань. Це твій особистий щоденник. Випишуй у нього ті оцінки, які є *твоєю гордістю*, бо є результатом *твоєї* праці, *твого* старання, *твоєї* відповідальності. І це зовсім необов'язково мають бути двозначні бали!

Вивчай природу, діставайся глибин і висот знань заради процвітання життя на Землі! Бажаю успіху! У тебе все вийде!

Автор

Шановні батьки!

Ви хочете, щоб ваша дитина була здоровою, освіченою і вихованою. Я поділяю Ваші прагнення і сподівання. Цей зошит допоможе дитині навчитися самостійно працювати, підтримає її пізнавальну активність.

Форми і об'єм роботи з зошитом визначає вчитель. Якщо дитина пропустить урок, вона зможе самостійно опрацювати навчальний матеріал за допомогою зошита. Допомагаючи дитині, звертайтеся до її досвіду, який Ви знаєте краще за всіх. Допоможуть також герої зошита.

Зверніть увагу на **практичні роботи**, які пропонуються для виконання у *домашній лабораторії* (підвіконня Вашої кухні, балкон, подвір'я тощо). Процеси, які досліджуються на таких практичних роботах, вимагають спостережень протягом часу, що набагато перевищує час уроку, або умов, які неможливо створити на уроці (наприклад, сонячний день!). Використайте ще одну можливість передачі Вашого життєвого досвіду дитині! Якщо не зберігся *глобус* з часів Вашого школярства, придбайте, будь ласка, по можливості, цю дорослу іграшку Вашій дитині.

Незалежно від перевірки зошита вчителем Ви маєте слідкувати за роботою Вашої дитини і ставити свій підпис у відповідних місцях зошита (наприклад, див. стор. 20)

Щастя Вам у Вашому домі! Радості та здоров'я Вашій дитині!

Автор

Дата

Підпис батьків

Тема 2.

Явища природи

Місце для роботи за планом учителя

Допоможу розібратися! Явища (зміни) відбуваються зі всіма, без винятку, тілами живої і неживої природи. У старших класах ти дізнаєшся, що всі явища мають однакову природу. Але залежно від того, які саме тіла і явища вивчаються, єдину науку про природу поділяють на *фізику, хімію, біологію, географію, астрономію* та інші. Насправді, природа всіх явищ на планеті Земля і у Всесвіті єдина.

На стор. 60 є таблиця, у якій відмічай свої спостереження за явищами природи, що пов'язані з погодою. Ці спостереження знадобляться тобі при вивченні теми “Умови життя на планеті Земля”.

Явища природи

Явища	Характеристика явищ	Приклади
Фізичні		
Хімічні		
Біологічні	Відбуваються з живими організмами	Ріст, розвиток, розмноження, фотосинтез

Місце для роботи за планом учителя

АТМОСФЕРА

1. Атмосфера Землі утворена повітрям. Повітря—це _____
До складу повітря входять гази: _____ і водяна пара.

2. Атмосфера як умова життя на Землі.

- повітря погано проводить тепло, що оберігає Землю від _____ і _____;
- малі небесні тіла _____ в атмосфері, що захищає біосферу від ушкоджень;
- киснем повітря _____ живі організми;
- кисень в атмосферу виділяють _____.

3. Повітря як середовище існування живих організмів.

- повітря має меншу густину, ніж вода, тому з'явилися такі способи пересування, як політ, стрибки, перенесення вітром;
- у повітрі мало вологи, тому необхідні пристосування для її збереження;
- у повітрі більші, ніж у воді, перепади температур вдень і вночі, влітку і взимку, тому необхідні пристосування до зміни температури;
- з висотою в атмосфері зменшується тиск і знижується температура, тому різноманіття живого на засніжених вершинах гір менше, ніж біля підніжжя гори.

***Кисень виділяється внаслідок фотосинтезу рослин.
Кисень необхідний для дихання всього живого.***

Робота з підручником

1. Випиши визначення термінів:

Атмосферний тиск— _____

Барометр— _____

Вітер— _____

Погода— _____

Прогноз погоди— _____

Метеорологія— _____

Місце для роботи за планом учителя

ЛІТОСФЕРА

1. Літосфера Землі утворена гірськими _____

Гірські породи складаються з різних _____

Мінерали, що є простими речовинами: алмаз, _____

Мінерали, що є складними речовинами: вода, _____

2. Рельєф—це _____

Основні форми рельєфу: _____

1) гори _____

2) _____

Наша місцевість знаходиться на _____

3. Верхній пухкий родючий шар землі називається _____

Ґрунт утворився внаслідок життєдіяльності грибів і бактерій, які живуть у землі.

Ґрунти різноманітні, серед них: піщані, _____

У нашій місцевості переважають _____ ґрунти.

4. Ґрунт як середовище існування живих організмів.

- малі добові і сезонні перепади температур, тому у ґрунті зимують багато тварин;
- завжди є їжа (корені рослин, перегній, мертві організми тощо), тому у ґрунті завжди багато різних живих організмів;
- відсутність світла і обмаль повітря, тому мешканці ґрунту риють нори і ходи і не оселяються занадто глибоко;
- достатня кількість вологи, тому можна перечекаати спеку і засуху.

Робота з підручником

1. Випиши визначення термінів:

Гори— _____

Рівнини— _____

Корисні копалини— _____

Гумус— _____

Вивітрювання— _____

Відслонення— _____

2. Дай відповідь на запитання. (Завдання підвищеної складності)

Чому на ділянці степу чорнозем збережеться краще, ніж на полі, яке знаходиться поруч? На якій з цих ділянок землі—у степу чи в полі—чорнозем з часом стане багатшим на гумус? Чому?

Допоможи трішки. Спробуй знайти відповіді на мої прості запитання, і це підкаже тобі відповідь на складне запитання. Слідкуй за думкою.

1. У степу чи на полі дощу легше вимити (змити) гумус?
2. У степу чи на полі швидше відбуватиметься вивітрювання ґрунту?
3. Зі степу чи з поля кожного року з врожаєм забирають поживні речовини?
4. У степу чи на полі є щільний шар переплетених коренів трави?

Тепер зрозуміло? Повертайся до завдання і дай відповідь письмово.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №8

Тема: **ПОЗНАЧЕННЯ НА КОНТУРНІЙ КАРТІ
ОСНОВНИХ ФОРМ РЕЛЬЄФУ УКРАЇНИ**

Мета: Навчитися знаходити і визначати основні форми рельєфу на фізичній карті України та позначати їх відповідним кольором на контурній карті.
Обладнання та матеріали: Фізична карта України, контурна карта України, кольорові олівці.

Хід роботи:

I. Знайди і визнач на фізичній карті України основні форми рельєфу. Для цього:

1. Розглянь фізичну карту (див. одкладинку зошита) і знайди позначені на ній темнокоричневим кольором ділянки. Це *гори*.

Знайди *гори Карпати і Кримські гори*.

2. Замалюй відповідні ділянки контурної карти (на стор. 48) коричневим кольором. Підпиши назви гір вздовж гірського масиву.

Чому гори Карпати необхідно позначати більш темним коричневим кольором, ніж Кримські гори? _____

3. Знайди позначені на карті світлокоричневим і зеленим кольорами ділянки. Це *рівнини*. Знайди *Придніпровську височину, Придніпровську низовину і Причорноморську низовину*.

4. Замалюй відповідні ділянки контурної карти.

Який берег Дніпра вищий (правий чи лівий)? _____

Чому Причорноморську низовину необхідно позначати більш темним зеленим кольором? _____

II. Зроби висновок. Що необхідно знати, щоб позначити гори і рівнини на контурній карті?

III. Задача (*завдання підвищеної складності*)

Чому в теплих країнах вершини деяких гір вкриті снігом? (Див. фото на обкладинці зошита) Чому не всі вершини гір на планеті вкриті снігом? _____

Самоконтроль знань №4
УМОВИ ЖИТТЯ НА ПЛАНЕТІ ЗЕМЛЯ

Обери правильну відповідь (варіантів правильної відповіді може бути один і більше)

1. При фотосинтезі рослини утворюють органічні речовини з:
а) вуглекислого газу; б) води; в) азоту; г) чадного газу; г) пилу.
2. Для дихання живі істоти використовують:
а) вуглекислий газ; б) азот; в) кисень; г) пил.
3. Вода—обов'язкова умова життя в Антарктиді і в пустелі Сахарі:
а) так; б) ні.
4. Внаслідок діяльності живого утворилися:
а) алмаз; б) граніт; в) нафта; г) вапняк; д) кисень; ж) азот; з) вода.
5. Озоновий шар захищає все живе від:
а) комет; б) метеоритів; в) ультрафіолетового випромінювання Сонця; г) комарів.
6. Органічні речовини у ґрунті перетворюються на неорганічні завдяки діяльності:
а) бактерій; б) грибів; в) людини; г) мережі Інтернет.
7. Атмосферний тиск тим більший, чим:
а) вище над рівнем моря; б) ближче до рівня моря.
8. Повітря має властивості, які впливають на погоду і життя на землі:
а) погана теплопровідність; б) розширюється при нагріванні;
в) стискується при охолодженні; г) всі відповіді правильні.
9. Рослини і тварини не замерзають у водоймах, тому що вода при замерзанні:
а) зменшує свій об'єм; б) збільшує свій об'єм; в) зменшує густину;
г) збільшує густину; д) всі відповіді правильні.
10. Для зменшення вуглекислого газу і пилу у повітрі промислових міст необхідно:
а) вирубувати дерева; б) збільшувати кількість заводів; в) насаджувати дерева;
г) немає правильної відповіді.

ТЕМАТИЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ №4

Умови життя на планеті Земля

I рівень. (За кожну правильну відповідь — 0,5 бала. Обирай один варіант відповіді)

- Чинники життя на Землі:
 - наявність повітря в атмосфері, вода; б) наявність гірських порід і мінералів.
- Вода—універсальний розчинник для хімічних реакцій в живих організмах:
 - так; б) ні.
- Прісна вода на планеті має походження:
 - зі снігу і дощу; б) з вулканів і розломів.
- Повітря тримається навколо планети завдяки:
 - своєму хімічному складу; б) земному тяжінню.
- Кисень в атмосфері планети—це наслідок:
 - життєдіяльності рослин; б) життєдіяльності тварин.
- Родючий шар землі утворився внаслідок:
 - вивітрювання і відслонення; б) життєдіяльності живих організмів.

II рівень. (За кожну правильну відповідь — 1 бал.)

- Дай визначення терміну:

Погода— _____

- Встанови відповідність (з'єднай стрілочками):

густе хутро білого ведмідя ① а) пристосування до життя у водному середовищі

риючі кінцівки крота ② б) пристосування до низьких температур

плавці окуня ③ в) пристосування до життя у ґрунті

- Завдання за планом учителя (Тут і надалі пиши тільки відповідь!)

III рівень. (За кожну правильну відповідь — 2 бали. Обирай одну або більше варіантів правильної відповіді.)

- Вітри над поверхнею Землі виникають, тому що:
 - про це сповіщає барометр; б) є території з високим і низьким атмосферним тиском; в) над певною територією скупчуються хмари; г) повітря тисне на Землю.
- Завдання за планом учителя. _____
